

Eerste resultaten monitoring onderzoek

Nu de eerste gegevens van het landelijke monitoring-onderzoek verwerkt zijn kunnen er al enkele conclusies worden getrokken. Het blijkt bijvoorbeeld dat je eigenlijk niet van goede en slechte vlinderjaren kunt spreken, omdat elke soort weer anders reageert.

Chris van Swaay

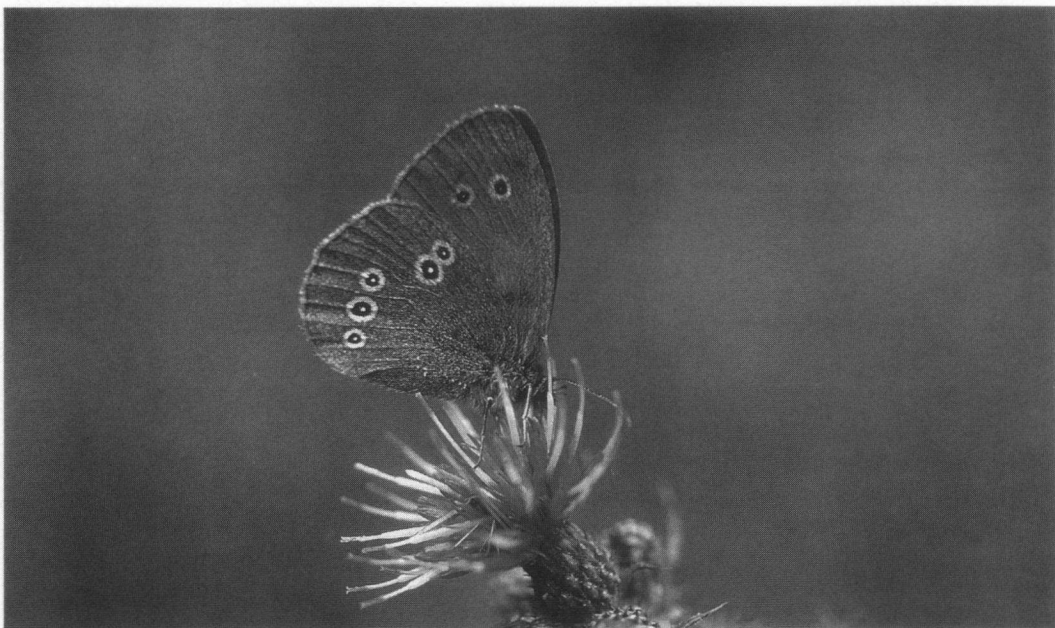
Eindelijk zijn ze er dan: de eerste resultaten van het monitoringproject. In tabel 1 staat een lijst met de aantallen waargenomen vlinders in 1990 en 1991 op de 78 routes die in beide jaren gelopen zijn. Alleen die soorten zijn gegeven waarvan in beide jaren minstens 20 exemplaren gezien zijn. Ook is de ratio uitgerekend, waarmee de voor- en achteruitgang van de soorten duidelijk wordt.

MINDER TALRIJK IN 1991

Bijna alle soorten die in 1991 minder voorkwamen dan in 1990, vlogen in mei en/of juni. In deze periode was het weer bijzonder slecht, zodat de mogelijkheden voor ei-afzet beperkt waren. De tweede generatie van deze vlinders was dan ook meestal belabberd. Typische voorbeelden zijn het Hooibeestje, Boomblauwtje en Landkaartje.

TALRIJKER IN 1991

Kijken we naar de soorten die het in 1991 goed deden dan zijn er grofweg twee groepen te onderscheiden. De eerste groep succesvolle soorten zijn vlinders die als volwassen vlinder overwinteren, zoals de Gehakelde aurelia, Kleine vos e.d. Na overwintering vlogen ze al voordat het half april slecht weer werd. De rupsen konden in de natte pe-

*Het Koevinkje is een van de soorten die in 1991 talrijker voorkwam dan in 1990.
Foto: Henkjan Kievit.*

Dit is nog geen echte index. Die kunnen we pas volgend jaar berekenen. Maar de trends zullen waarschijnlijk niet erg veranderen. Uit de resultaten blijkt duidelijk dat je niet kunt zeggen: "1991 was een goed (of slecht) vlinderjaar". Beter is: 1991 was voor sommige soorten een goed en voor sommige soorten een slecht jaar.

riode volop voedsel van goede kwaliteit vinden. In de mooie zomer daarop gingen ze vliegen en zo waren er vooral in de nazomer flinke aantallen.

De andere groep succesvolle soorten had meestal maar één generatie die vloog nadat het slechte weer was afgelopen. Typische voorbeelden van deze groep zijn het Geelen Zwartspriddikkopje en het Koevinkje. Ook bij deze groep zal de sterfte onder de

Tabel 1: Aantal waargenomen vlinders in 1990 en 1991 op 78 monitoringroutes in Nederland en de ratio tussen de aantallen in deze twee jaren.

Nederlandse naam	Aantal 1990	Aantal 1991	Ratio 1991/1990
Vooruitgang meer dan twee maal			
Geelsprietdikkopje	162	472	2,91
Koelvinkje	897	2468	2,75
Zwartsprietdikkopje	1827	4296	2,35
Gehakkelde aurelia	115	262	2,28
Heivlinder	814	1831	2,25
Bont dikkopje	120	263	2,19
Kleine vos	1886	3903	2,07
Vooruitgang minder dan twee maal			
Kleine ijvogelvlinder	25	48	1,92
Oranje zandoogje	1290	2426	1,88
Groentje	106	199	1,88
Bruin blauwtje	98	166	1,69
Bruin zandoogje	5154	8655	1,68
Kleine parelmoervlinder	485	714	1,47
Distelvlinder	150	212	1,41
Kommavlinder	86	112	1,30
Citroenvlinder	1042	1353	1,30
Eikepage	133	171	1,29
Dagpauwoog	996	1273	1,28
Groot dikkopje	1922	2452	1,28
Klein koolwitje	3053	3520	1,15
Achteruitgang minder dan twee maal			
Argusvlinder	2370	2146	0,91
Icarusblauwtje	1105	976	0,88
Zilveren maan	344	283	0,82
Klein geaderd witje	4918	3999	0,81
Bont zandoogje	802	640	0,80
Oranjetipje	411	301	0,73
Groot koolwitje	545	350	0,64
Kleine vuurvlinder	1626	934	0,57
Bruine vuurvlinder	232	131	0,56
Landkaartje	1187	649	0,55
Duinparelmoervlinder	64	34	0,53
Heideblauwtje	640	321	0,50
Achteruitgang meer dan twee maal			
Aardbeivlinder	63	29	0,46
Atalanta	900	354	0,39
Hooibeestje	4217	1431	0,34
Boomblauwtje	333	75	0,23

rupsen in het voorjaar minder zijn geweest dan normaal. Blijkbaar is een slecht voorjaar voor veel vlinders helemaal niet zo ongunstig.

Natuurlijk zijn er ook uitzonderingen op de regel: het Bont dikkopje vloog in de slechtweer-periode, maar werd toch meer gezien dan in 1990. En ook het Bruin blauwtje, die qua vliegtijd van de eerste generatie overeenkomt met de Argusvlinder en het Icarusblauwtje, deed het veel beter dan die twee soorten.

Interessant is ook de vergelijking met de Britse resultaten. Het blijkt dat de trends van Nederland en Groot-Brittannië heel redelijk overeenkomen. Dit wordt zeker iets om in de toekomst verder uit te werken.

EERSTE RESULTATEN VAN DIT JAAR

Nu, begin juli, zijn er al weer flink wat formulieren binnen van 1992. De eerste opvallende resultaten:

- De Kleine ijvogelvlinder heeft een erg goed jaar.
- De Bruine eikepage doet het ook in 1992 weer erg goed.
- Veel soorten vliegen twee tot drie weken eerder dan in 1991.
- In juni was er een plotseling invasie van Distelvlinders. Met name in het zuiden van het land verscheen deze soort soms in flinke aantallen, die na een paar dagen echter weer afnamen.
- Het Boomblauwtje lijkt dit jaar weer helemaal hersteld te zijn van de klap van 1991. Ook in Engeland blijkt deze soort van jaar tot jaar sterk in aantal te kunnen fluctueren.

Vanzelfsprekend weten we volgend jaar pas precies hoe het met alle soorten ging en we zullen daar dan ook weer over berichten.

